

ዳኞች፡- ተገኔ ጌታነህ
 ሐጎስ ወልዱ
 ብርሃኑ አመነው
 አልማው ወሌ
 ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- የሚሌ ገቢዎችና ጉምሩክ - ዓ/ህግ ግርማ መርሃ - ቀረቡ

ተጠሪ፡- አቶ ደረጀ ክፍያለው ሲማ - ከጠበቃ በላቸው ታደሰ ጋር - ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን ተከታዩን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

የአመልካች የሰበር አቤቱታ ተጠሪ ከተከሰሰበት የኮንትራባንድ ወንጀል በነፃ የተሰናበተ ቢሆንም በአዋጅ ቁጥር 622/2001 አንቀጽ 104/3/ሀ መሠረት ተሸከርካሪው እንዲወረስ በስር ፍ/ቤቶች አለመወሰናቸው የሕግ ስህተት ነው በሚል እንዲታረም ጠይቋል፡፡

ለሰበር አቤቱታ መነሻ የሆነው ክስ የቀረበው በአመልካች በኩል ነው፡፡ የክሱ መነሻም ንብረትነቱ የተጠሪ የሆነ የሰሌዳ ቁጥር ኮድ 3-15475 ኦሮ. ቅጥቅጥ አይሱዙ የሕዝብ ማመላለሻ መኪና ከሐረር ወደ አ/አ ሲጓዝ አዋሽ ጉምሩክ ፍተሻ ላይ የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት ያልተፈፀመበትን የኮንትራባንድ እቃ ጭኖ በመገኘቱ በጉምሩክ አዋጅ ቁጥር 622/2001 አንቀጽ 91/1/ መሠረት ሾፌራ፣ ረዳቱ እና 3ኛ ተከላሽ /ባለንብረቱ/ በኮንትራባንድ ወንጀል ተከሰዋል፡፡ የአፋር ክልል ከፍተኛ ፍ/ቤት የግራ ቀኙን ማስረጃ ከሰማ በኋላ የስር 1ኛ እና 2ኛ ተከላሾች ጥፋተኛ ናቸው ብሎ የቅጣት ውሳኔ ሰጥቷል፡፡ 3ኛ ተከላሽ /ባለንብረቱ/ የአሁኑ ተጠሪን ጥፋተኛ የሚያሰኝ ድርጊት አልፏልም በማለት ከክሱ በነፃ አሰናብቷል፡፡ የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍ/ቤት ይህንኑ ውሳኔ አጽንቷል፡፡

የአመልካች የሰበር አቤቱታ መሠረቱ ይኸው ሆኖ ተጠሪው ከወንጀል ተጠያቂነት ነፃ ቢባልም የኮንትራባንድ እቃ የጫነው /ያንጓዘው/ መኪና እንዲወርስ ሊወሰን ይገባ ነበር የሚል ነው፡፡ የሰበር ችሎቱም አቤቱታውን መርምሮ ስለንብረቱ መወረስ ወይም አለመወረስ ትዕዛዝ አለመስጠቱ ተገቢነት ከተጠቀሰው ድንጋጌ አንፃር ለመመርመር ተጠሪ እንዲቀርብ አገዟል፡፡

ተጠሪው ነሐሴ 17 ቀን 2002ዓ.ም ባቀረበው የጽሑፍ መልስ በጉምሩክ ሕግ ገደብ የተደረገበት ወይም ቀረጥ ያልተከፈለበት እቃ የተጫነው በሹፌራ እና በረዳቱ እንጂ በተጠሪ አለመሆኑን እንዲሁም የእቃ መደበቂያ /ሻግ/ ተሰራ የተባለው ለክሪክ፣ ለሽራና ለጎማ በተሰራ መያዣ መሆኑና ድርጊቱ የተፈፀመው ከተጠሪ እውቀትና ፍላጎት ውጪ መሆኑ ተረጋግጦ በነፃ መሰናበቱን

ጠቅሶ መኪናውም ሊወረስ እንደማይገባ ተረጋግጦ እንዲመለስለት በስር ፍ/ቤት ትዕዛዝ መሰጠቱ በአግባቡ ነው በማለት በስር ፍ/ቤት ውሳኔ የተፈፀመ የሕግ ስህተት የለም ተብሎ እንዲፀና ጠይቋል።

የአመልካች ዓ/ህግ በሰጠው የመልስ መልስ መኪናው እንዲመለስ የተሰጠው ትዕዛዝ አለአግባብ ነው ሲል አቤቱታውን አጠናክሮ ተክራክሯል።

የጉዳዩ አመጣጥ እና የግራ ቀኙ ክርክር ከፍ ሲል በአጭሩ የተመለከተው ነው። እኛም ከተያዘው ጭብጥ አንጻር ከሕጉ አገናዝበን መርምረናል።

እንደመርመርነውም የተጠሪ ከቀረበበት የኮንትራባንድ ወንጀል ክስ በነፃ የተሰናበተ ስለመሆኑ አላከራከረም። ዓ/ህግ አጥብቆ የተከራከረው ንብረትነቱ የተጠሪ የሆነው የሕዝብ ማመላለሻ መኪና የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት ያልተፈፀመበትን እቃ ጭኖ መገኘቱ ተረጋግጦ ሹፌሩና ረዳቱ ጥፋተኞች ተብለው የተቀጡ ስለሆነ በጉምሩክ አዋጅ ቁጥር 622/2001 አንቀጽ 104/3/ መሠረት መኪናው /ማንጓጓዣው/ እንዲወረስ ዓ/ህግ ያቀረበውን የሰው እና የሰነድ ማስረጃ በማየት መወረስ ነበረበት የሚል ነው።

በመሠረቱ የሰበር ችሎቱ ያስቀርባል ሲል የያዘው ጭብጥ ስለማንጓጓዣው መወረስ ወይም አለመወረስ የስር ፍ/ቤት ትዕዛዝ ሳይሰጥበት የማለፉን አግባብነት ለማጣራት ነው። በዚህ ረገድ ተጠሪ በሰጠው መልስ መኪናው ለተጠሪ እንዲመለስ ፍ/ቤቱ ከውሳኔው አስቀድሞ ትዕዛዝ የሰጠ መሆኑን ጠቅሷል። ዓ/ህግ በመልስ መልሱ ላይ ይህንን ሳይክድ መኪናው እንዲመለስ የተሰጠው ትዕዛዝ የአዋጁን አንቀጽ 104/3/ ይቃረናል የሚል ክርክር አቅርቧል።

ከዚህ መረዳት የሚቻለው መኪናው እንዲመለስ በስር ፍ/ቤት ትዕዛዝ ስለመሰጠቱ ግራ ቀኙ የተማመነበት መሆኑን ነው። ስለዚህም የሰበር ችሎቱ ውሳኔ የሚሻ ጉዳይ መኪናው ለተጠሪ እንዲመለስ መታዘዙ በአግባቡ ነው ወይስ አይደለም? የሚለው ጭብጥ ነው።

በዚህ ረገድ ከክርክሩ መረዳት የተቻለው ተጠሪ የመኪናው ባለንብረት ቢሆንም ከወንጀል ድርጊቱ በነፃ የተሰናበተ መሆኑን ነው። ተከላሻ በነፃ የተሰናበተ እንደሆነ ንብረቱ ሊወረስ የሚችልበት ሁኔታ በአዋጁ አንቀጽ 104/3/ሀ/ ስር በተለየ ሁኔታ (exceptional situation) ተመልክቷል። ይኸውም ስለድርጊቱ አፈፃፀም ሁኔታ የሚያስረዳ አጥጋቢ ማስረጃ መቅረቡንና ፍ/ቤቱ አሳማኝ ሆኖ ሲያገኘው (Where the court is satisfied) ስለመሆኑ የድንጋጌው ይዘት ያስገነዝባል። ከዚህ አንጻር በዚህ መዝገብ የቀረበውን ክርክር ስንመለከት ሹፌሩና ረዳቱ ጥፋተኛ ሆነው የተቀጡት በመኪናው ለክሪክ እና ሸራ፣ ጎማ መፍቻና ሌሎች መሰል እቃዎች ማስቀመጫ ተብሎ ከሹፌሩ ወንበር ጋር ተያይዞ በተሰራ ክፍል ውስጥ የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት ያልተፈፀመበት እቃ ደብቀው በማንጓጓዣው ስለመሆኑ ከመዝገቡ መረዳት ችለናል።

በስር ፍ/ቤት የቀረበው እና የተረጋገጠ ፍሬ ነገር ተጠሪ መኪናው ላይ ያሰራው የእቃ ማስቀመጫ ክፍል ከፍ ሲል ለተጠቀሰው አገልግሎት እንጂ ለሕገ ወጥ ዓላማ ነው ሊያስብል የሚያስችል አይደለም ተብሎ በወንጀሉ አፈፃፀም ውስጥ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ሐሳብ ነበረው ሊያሰኝ የሚችልበት ሁኔታ እንደሌለ ተመልክቷል። ከዚህ የተነሳ በሕጉ አነጋገር የተጠሪ ንብረት የሆነው መኪና እንዲወረስ ለማድረግ ፍ/ቤቱን ሊያሳምን የሚችል ማስረጃ በአመልካች በኩል ያልቀረበ ስለመሆኑ መረዳት ችለናል። ከዚህ አንጻር የተጠሪ መኪና ሊወረስ አይገባም ሲል የስር ፍ/ቤት

የሰጠው ውሳኔ በሕግ ረገድ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ነው ለማለት አልተቻለም። ስለሆነም ውሳኔው ባለበት ሁኔታ ሊፀና ይገባል ብለናል።

ው ሳ ኔ

1. በአፋር ብ/ክ/መ/ ገብረሱ ክፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ 01206 በ17/05/2002ዓ.ም የሰጠው ፍርድ እና የፌዴራል ክፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ 89430 በ24/09/2002ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ ፀንቷል።
2. በዚህ መዝገብ ሰኔ 17 ቀን 2002ዓ.ም ተሰጥቶ የነበረው የእግድ ትዕዛዝ ተነስቷል። ይፃፍ።
3. መዝገቡ ተዘግቷል። ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ሶ/ባ